

de la acest teatru, altminteri serios: "A crescut (Dario Fo) într-o comună formată din muncitori la fabrica de sticlă și contrabandiști, zonă ce avea o puternică tradiție în narațiunile populare, în poveștile spuse de cei care lucrau la căile ferate și în teatrul de păpuși"; "În acest spectacol (*Canzonissima*), Fo a introdus un sketch (mătușa unui muncitor cade într-o mașină de tocat, iar

mașina nu putea fi oprită pentru că ar fi însemnat stoparea producției) ce a dus la reacții violente din partea autorităților și a presei, și a determinat eliminarea lui Fo din spectacol. Spectacolul a avut de suferit în urma acestui scandal, dar cu timpul și-a revenit datorită audienței foarte mari".

Fără a avea pretenția că am epuizat tot ce se putea spune

despre spinoasa cestiune a caietelor-program, ne oprim aici, considerând, totuși, că o mai mare atenție se cuvine a fi acordată de către teatre tuturor accesoriilor unui spectacol, cu deosebire aceleia care constituie chiar cartea de vizită a teatrului respectiv.

Marinela Țepus

Coeficiente ineficiente

Contabili și economiști necăjiți, agasați, înconjurați de teancuri de hârtii pe care le acoperă și le ascund cu grijă. Directori de teatru hărțuiți de actori curioși să afle ce se va întâmpla cu ei și cărora li se răspunde invariabil: "Nu știu nimic precis, veți vedea curând, după ședință, nu vă speriați, o să fie bine". O economișă mai dintr-o bucată mi-a făcut semn să ieșim pe coridor, să sorbim dintr-o ceașcă de cafea, ca să-mi spună ea ce și cum în legătură cu noua grilă de salarizare...

Nu știu dacă am înțeles totul exact: socotelile îmi par inutil complicate, iar rezultatul lor nu poate să fie în nici un caz schimbarea în *fond* a condiției actorului, ci, mai degrabă, așezarea pe noi poziții temeinice a birocrației românești. Ministerul Muncii, mi s-a spus, a dat Hotărârea 125 cu normele de aplicare a Legii 154, stabilind o nouă evaluare a posturilor. Cu alte cuvinte, munca actorilor, ba chiar și "buna lor purtare" sunt evaluate de mai-marii instituției, punctate cu note de la 1 la 5, apoi se face media și, în funcție de ultima zecimală, sunt declarați premianți sau repetenți. Dar, mai ales, li se stabilește salariul.

Așadar, un actor va aștepta cu emoție nu să intre în scenă, nu să primească un rol, ci să-și vadă fișa în care l-au notat colegii, "șefii de compartiment", directorul și domnul

sau doamna – până nu demult, tovarășii – de la serviciul "resurse umane" (vechiul serviciu de cadre). Artistul primește note pentru "pregătirea profesională, dificultatea operațională (!), sfera de relații". Ce sferă de relații, ce dificultăți operaționale? "A, nu – mi se dă prompt replica –, nu e ce crezi. Se referă la gradul de adaptabilitate la complexitatea muncii, la asumarea responsabilității și la creativitate". Mă uit la ea cu admirație. "Da' de unde le zici așa de frumos?" "Am memorie bună, îmi spune. Le-am citit de o sută de ori, de frică să nu greșesc. Greșești, plătești. Pentru că e vorba de banii actorilor."

Îmi este imposibil să mi-i imaginez pe marii actori, cum ar fi Mariana Mihut, Victor Rebengiuc, Radu Beligan, Ilie Gheorghe, Horațiu Mălăele și, Doamne, câți mai sunt, cu o fișă de evaluare în mână, cu note date de... cine? Chiar, cine le dă lor note lor, maștrilor? Cine calculează "coeficienții minimi și maximi", dă note la purtare, asociază cu cifre, cu formule matematice și cine hotărăște ce loc ocupă un actor în ierarhia teatrului și ce salariu merită el? Domnul Atanasie, ministrul Muncii, îmi părea un om normal, ba chiar întrezăream oarecare iubire de teatru în ființa lui bonomă...

Chiar nu s-a gândit nimeni ce rău este să-i lași pe actori la cheremul

subiectivității colegilor lor, trecători directori sau șefi de compartimente? Sau, mai rău, la cheremul unor funcționari, fie ei și economiști eminenți, incapabili să dea "note" muncii artistice? Dacă generalii nu pot fi supuși judecății unor grade inferioare, nu văd de ce ar accepta actorii, artiștii de orice fel, să primească note de la "cei desemnați" de instituție. Oare nu le tremură mâna celor care dau notele? Mai mult, artiștii înșiși sunt puși în situația penibilă de a-și autoevalua munca, de a-și da note, când, se știe foarte bine, nu ei sunt cei ce fac repertoriile, nu ei își aleg rolurile și nu ei optează pentru un regizor.

Gluma este cu atât mai proastă cu cât bani nu sunt, bugetul culturii este tot mai pipernicit, iar agitația asta inutilă nu face decât să creeze animozități, supărări, amărăciuni, dușmănie. Nu cumva a fost chiar asta scopul acestor ridicole măsurători de talent?

Când un director eminent ca Emil Boroghină este nevoit să se gândească serios a-și da demisia pentru că nu-și poate înfăptui programul cu banii primiți de la buget, mi se pare că ar trebui să lăsăm la o parte aceste maimuțări ale formelor fără fond și să spunem mai pe românește: alegeți, fraților – ori înmulțiți paiele, ori sacrificați din măgari!...

Elisabeta Pop